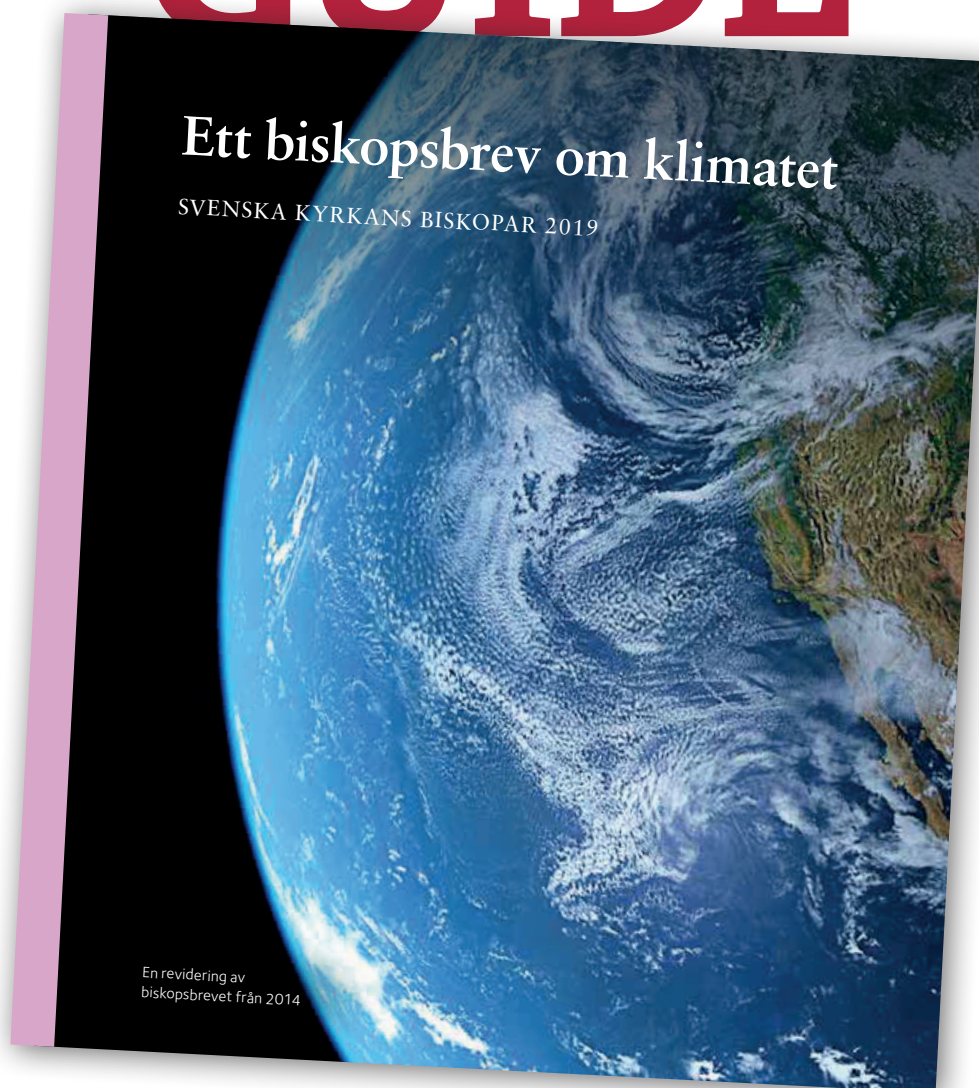

SAMTALS- GUIDE

Bön för klimatet

Evige Gud, hela jorden är full av din härlighet.
Till dig bär vi fram skapelsens våndor i klimatkrisens tid.
Vi ber om nåden att få göra gott,
Som dina skapade medskapare.

Jesus Kristus, du har gått på vår jord och lever mitt ibland oss.
Gör oss känsliga för människors och hela skapelsens lidande.
Stärk oss i arbetet för ett värdigt liv,
I rättvisa och solidaritet med dem som lever
och kommer att leva.

Heliga Ande, modets och självbesinningens kraft,
Du talar till våra samveten.
Trösta oss när vi lider och plågas av ångest.
Ge oss oro när vi domnar i bekvämlighetens ro.
Skapa om oss till att bli vad vi är:
en enda mänsklighet under samma himmel.

ur Ett biskopsbrev om klimatet. Svenska kyrkans biskopar 2019.

Samtalsguide – en introduktion

Att samtala med varandra ger nya perspektiv. Det kan låta stort, och det är det. Möten mellan människor ger möjlighet att ta del av hur andra tänker och resonerar. I mötet och samtalet behöver du inte vara tvärsäker på vad du tycker, kanske är det t o m en tillgång att få fundera högt och provtänka.

Metodtips

Läs gärna med pennan i hand. Att i marginalen sätta utropstecken (!) för det som blir en aha-upplevelse och ett frågetecken (?) för det som blir oklart, underlättar när det är dags att i gruppen samtala om det aktuella kapitlet.

Ni kan inleda eller avsluta sammankomsten med ”Bön för klimatet”. Det kan ge både sammanhang, kontinuitet, styrka och tröst när samtalen kan kännas svåra.

Modell för samtalet

Hur många gånger ni träffas bestämmer ni själva men runt sex träffar kan vara en utgångspunkt.

Låt sammanhanget, tiden, deltagarnas intresse och förutsättningar, avgöra hur genomgången av boken ska läggas upp och anpassa antalet samlingar och gruppens samtal utifrån era förutsättningar.

En träff kan t ex vara 3x45 minuter, inklusive småprat, fika och paus och ha följande upplägg:

Runda

Börja varje träff med en runda där var och en får möjlighet att berätta för de övriga i gruppen om sitt helikopterperspektiv. Låt var och en tala utan att kommentera det som sägs. Det är bra att inte värdera det som sägs, utan istället lyssna och ta in.

Samtal

Gruppen samtalar utifrån de frågor som samtalsmaterialet ger förslag på eller lyfter de tankar som finns i gruppen.

Avslutning

Avrunda med att var och en får säga ett par ord kring reflektioner utifrån backspegeln.

Att tänka på innan start

Kom överens om vilka samtalsregler som ska gälla för det goda samtalet. Utse en samtalsledare som värnar om att alla kommer till tals, att gruppen håller sig till ämnet, att tiden fördelas rättvist och att ni möter varandra i respekt.

Vi samtalar inte för att ”vinna” utan för att få nya perspektiv och berika varandra. Tillåt dig och andra att testa tankar även om de inte är färdiga.

Ta kontakt med ditt närmaste Sensuskontor så får du hjälp med att komma igång. Du kan få fler tips och idéer på pedagogiska metoder som underlättar samtalet i gruppen. Det är enkelt att registrera din cirkel hos Sensus: sensus.se/startacirkel.

Upplägg för varje kapitel:

Helikopterperspektiv

- Det här avsnittet handlar, som jag ser det, i huvudsak om ...
- Under den här träffen vill jag gärna prata om ...

Samtala om

- Rubriker med samtalsfrågor/metoder.

Backspegel

- Har vi berört det vi önskat i helikopterperspektivet i början av samlingen?
- En ny tanke jag fått.

1. Vad vet vi?

Helikopterperspektiv

Det här avsnittet handlar, som jag ser det, i huvudsak om ...

Under den här träffen vill jag gärna prata om ...

Samtala om

Fakta från IPCC

- Med 95 procents säkerhet orsakar mänskliga aktiviteter merparten av de klimatförändringar som kan observeras.
- Den globala medeltemperaturen ökade med cirka 1 grad mellan förindustriell tid och 2017.
- Utan ytterligare åtgärder för att minska växthusutsläppen, än de som finns på plats idag, uppskattar klimatpanelen att resultatet år 2100 skulle bli en temperaturökning om 2,5–7,8 grader.
- Havsytan stiger för närvarande med drygt 0,3 cm per år. Den beräknas stiga med mellan 30 och 80 cm under detta sekel, och därefter fortsätta stiga.
- Många ekosystem på land och i haven, och de ekosystemtjänster de levererar, har redan förändrats till följd av den globala uppvärmningen.

- Vilka tankar och funderingar väcks hos dig när du läser faktarutan om IPCC, Parisavtalet och de 5 punkterna?
- Vilka möjliga vägar eller åtgärder ser du för att vi ska kunna hålla oss till en global uppvärmning om max två grader.
- Vi behöver fördela jordens resurser så att allas grundläggande behov blir tillgodosedda. Det handlar bl a om våra matvanor: mindre mängd kött och mer fullkorn och rotfrukter.

- Vad är du beredd att förändra i din vardag?
- Vad menas med klimaträttvisa?
- Det är inte för sent – det finns alltid ett hopp! Diskutera och ge goda exempel på att det finns hopp och vad vi redan gör och kan göra mer av.

Konsekvenser och handling

Kryssa för de tre alternativ nedan som du tycker är viktigast för att motverka klimatkrisen. Dela med varandra. Samtala också om vad din församling kan göra för skillnad.

- Förändrade konsumtionsmönster t ex kläder, renoveringar i hemmet ...
- Resande/resemönster t ex utlandsresor, flyg ...
- El-bilar
- Fler och bättre allmänna kommunikationsmedel
- Förnybar energi t ex sol, vind, vatten
- Förändrade matvanor t ex mer fullkorn, rotfrukter mm och betydligt mindre rött kött
- Egna förslag _____

Backspegel

Har vi berört det vi önskat i helikopterperspektivet i början av samlingen?

En ny tanke jag fått ...

2. Hur blev det så här?

Helikopterperspektiv

Det här avsnittet handlar, som jag ser det, i huvudsak om ...

Under den här träffen vill jag gärna prata om ...

Samtala om

Den moderna världsbilden

I kapitel 2 beskrivs friktioner och symmetri eller motstånd och sammanhang mellan naturvetenskap/naturens bok och teologi/Bibeln, olika synsätt och teorier kring världsbilden.

- Vad ser du för friktioner och symmetrier mellan naturvetenskap och teologi idag?
- Vad förmedlar media för bilder?
- Hur talar vi om naturvetenskapen i kyrkan?

Kunskapsnivån och medvetenheten om komplexa sammanhang har ökat och ändå är det en stor del av jordens befolkning som inte kan äta sig mätt. Uttrycket *Kunskap är makt* känner vi igen. Ett annat uttryck och kanske perspektiv är *Kunskap är möjlighet*.

- Vad är det för skillnad i uttrycken?
- Går de att kombinera?

Tillväxt och ekonomi

- Det talas i boken om Oikos, ekologi och ekumenik – hur hör det ihop?
- Tillväxt, konsumtion, ökad materiell välfärd, för många men inte för alla. Vi behöver hitta sätt att omfördela resurser. Vad är jag beredd att förändra i mitt liv?
- Hur kan vi hjälpa och uppmuntra varandra till förändringar som möjliggör ett mer hållbart samhälle?
- På vilket sätt kan bibelordet i Markusevangeliet 8:36 vara en ögonöppnare utan att moralisera kring konsumtion, att vi får det bättre ställt och ökar vårt välbefinnande? *”Vad hjälper det en människa att vinna hela världen om hon får betala med sitt liv?”*

Backspegel

Har vi berört det vi önskat i helikopterperspektivet i början av samlingen?

En ny tanke jag fått ...

---

3. Saklighet, hot och hopp

Helikopterperspektiv

Det här avsnittet handlar, som jag ser det, i huvudsak om ...

Under den här träffen vill jag gärna prata om ...

Empty text box for notes related to the first section.

Empty text box for notes related to the second section.

Horizontal lines for additional notes.

Samtala om

Klimatmål och hinder

Klimatkrisen är konkret och verklig. Den är ett hot och samtidigt ser vi hopp i flera saker som sker i positiv riktning. Se de 17 globala målen från Agenda 2030 på sidan 16.

- Vad ser du som sker i positiv riktning?
- Vad längtar du efter?
- Vad känner du vrede över?

Många upplever att det går trögt i arbetet med klimatomställning. Boken ger några svar på vad det kan vara för krafter i samhället och hos oss själva som försvårar och sätter hinder:

- Människans närsynthet och kortsiktighet i all planering
- Intressekonflikter och fördelningskonflikter
- Allmänt motstånd mot förändringar

- Om du skulle rangordna dessa krafter, hur skulle det se ut? Sätt en etta framför det som du anser påverkar mest och en trea för det som påverkar minst.
- Finns det fler krafter som gör att det går trögt?
- Vad kan den lokala församlingen göra för att motverka trögheten?

Horizontal lines for additional notes.

Existentiell oro

Klimatkrisen påverkar oss även i vårt mående, vi känner oro och otillräcklighet, ångest, vrede och depression. Vi reagerar på olika sätt: några engagerar sig, några orkar inte bry sig eller sluter sig i en bubbla.

- Vad behöver jag när jag känner oro, förtvivlan och när tankarna går i en negativ spiral?
- På vilket sätt kan jag vara ett stöd för andra?
- Hur kan vi tillsammans göra; i församlingen, idrottsklubben, kören?

Ansvar

Gör om gör rätt, är en uppmaning som vi ibland använder när vi upptäcker att något blir fel. Vem eller vilka är det som ska ändra sig och göra rätt? Frågan om ansvar för klimat och hållbart liv gäller både för individen och för oss gemensamt.

- Hur kan jag hjälpa mig själv att se mitt ansvar, min del av helheten?
- Hur kan vi vara ett stöd för varandra utan att hamna i skuldbeläggande?

Hopp och framtidstro

”Tron är grunden för det vi hoppas på; den ger oss visshet om det vi inte kan se.” Hebreerbrevet 11:1

Vi människor behöver hopp för att orka och för att se en mening. Tron ger ett hopp, livet är starkare än döden. I kyrkan finns flera berättelser som vill hjälpa oss att bli stärkta i tro, hopp och drömmar.

- Är det någon speciell berättelse som ger dig hopp i klimatkrisen?
- Barnperspektivet i klimatfrågan – hur kan församlingen arbeta med att lära och undervisa barn och unga om klimatkrisen och samtidigt ingjuta hopp och framtidstro?

Backspegel

Har vi berört det vi önskat i helikopterperspektivet i början av samlingen?

En ny tanke jag fått ...

4. Jordan, hoppet och framtiden – hur kan vi tro?

Helikopterperspektiv

Det här avsnittet handlar, som jag ser det, i huvudsak om ...

Under den här träffen vill jag gärna prata om ...

Samtala om

Människan och skapelsen

Läs de två skapelseberättelserna. Den första hittar ni i Första Moseboken 1:1-2:4a och den andra i Första Moseboken 2:4b-25.

I den första skapas människan till Guds avbild med uppdrag att härska. Det har ofta lett tanken till exploatering av skapelsen.

I den andra skapelseberättelsen skapar Gud människan av stoft/jord från marken och blåser liv i människan och Gud planterar Edens Lustgård där människas roll blir en sorts ”trädgårdsmästare” eller förvaltare för att ”bruka och vårda”. Det har missförstått och gett upphov till negativa konsekvenser såsom t ex hierarkiska strukturer.

- Vad blir förståelsen av de två skapelseberättelserna och dess eventuella konsekvenser? Problematisera gärna.
- Vilken människosyn förmedlas i de båda berättelserna?
- Om Gud skapar världen och allt levande och vi är Guds avbild – vilka konsekvenser ser du att det skulle kunna få för vårt sätt att handskas med resurser och relationer?

Människan som skapad medskapare

Vi har tittat på de två skapelseberättelserna som båda leder till en idé om att människan har rätt att förbruka resurser och ej bruka. Kan vi se andra tolkningar som leder framåt på ett mer hållbart sätt?

I kristen tro är frälsningshistorien det centrala, att Gud valde att bli människa i Jesus Kristus. Det ger en nära samhörighet mellan Gud, människan och skapelsen.

Ibland talar man om människan som skapad medskapare vilket gör oss ansvariga för vårt handlande samtidigt som det ger oss stora möjligheter att påverka.

- Människan som ”skapad medskapare” – vad ger det för människosyn och gudsrelation?

Hoppets folk och Visionen av Guds rike

I Matteusevangeliet 16:25 säger Jesus *”Den som vill rädda sitt liv skall mista det, men den som mister sitt liv för min skull, han skall finna det”*. I nästa vers, Matteusevangeliet 16:26, fortsätter Jesus *”Vad hjälper det en människa att om hon vinner hela världen men måste sitt liv? Med vad ska hon köpa tillbaka sitt liv?”*

Vi kan behöva fundera kring vår egen roll, våra levnadsvanor och vad vi behöver förändra i våra liv.

- Dela tankar kring det som väcks hos dig när ni läser dessa bibeltexter.
- Konsumtion och kristen livstolkning – är det förenligt? Problematisera gärna.
- Vad och hur kan man förstå, tänka och resonera kring ”Visionen av Guds rike”?
- Vad kan ”Befriad till handling” innebära? Fundera också över den luterska traditionen att vi har del i nåden, rättfärdiggjorda genom tron. Hur kan nåden ge oss motiv att ta ansvar för miljön?

Backspegel

Har vi berört det vi önskat i helikopterperspektivet i början av samlingen?

En ny tanke jag fått ...

5. Vad gör vi nu? Vägar framåt

Helikopterperspektiv

Det här avsnittet handlar, som jag ser det, i huvudsak om ...

Under den här träffen vill jag gärna prata om ...

Samtala om

Värderingar och beteenden

Det finns en orättvisa i klimatfrågan. De som drabbas först av klimatförändringarna är de som lever i fattigdom. Det finns en misstänksamhet och brist på tillit till rika länder i västvärlden. Kristen tro har en motbild till detta, en bild av att utjämning och rättvisa måste ske. Läs gärna Andra Korintierbrevet 8:8 och följande verser.

- Trots stora utmaningar är det viktigt att se att förändring är möjligt oavsett om vi tar stora eller små steg framåt. Det är också viktigt att göra det tillsammans. Ge några exempel på steg som du tillsammans med andra har tagit. Vilka steg drömmar ni om att ta?
- Beteende, attityd och värderingar – hur hör de ihop? Ibland används bilden av en näckros i en damm, där blomman symboliserar beteendet, stjälken attityden och rötterna värderingarna. Bilden pekar på att beteendet är det som syns ovanför vattenytan, värderingar är djupt grundade och attityder/åsikter något som binder samman värderingar och beteende. Stämmer bilden? Vad händer när de inte hör ihop? Går det att omvärdera och vad krävs? Samtala med varandra och dela erfarenheter.

Framtiden börjar nu

Kyrkan som en motkraft mot budskapet att vi är våra prestationer och vår konsumtion och en medkraft till att ge människor hopp, identitet och mening. Vad kan vi göra nu, konkret? Hur kan kyrkan vara både en motkraft och medkraft?

Ta ett papper, gör två spalter. Skriv MOTKRAFT som rubrik på ena sidan och MEDKRAFT på den andra sidan. Måla, skriv, fotografera med mobilen, klipp och klistra eller kom på andra sätt att visualisera olika krafter. Samtala om era bilder och tankar.

Backspegel

Har vi berört det vi önskat i helikopterperspektivet i början av samlingen?

En ny tanke jag fått ...

Fördjupning, tankar och tips

Utställning

- Arktis – medan isen smälter på Nordiska museet, visas tom 2021.
www.nordiskamuseet.se/arktis

Film

- David Attenborough: A life on our planet.
Netflix

Bok

- Naturens rättigheter – att skapa fred med jorden.
Förlag: Universus Academic Press

Webb

- Hållbarhetsportalen
<https://internwww.svenskakyrkan.se/hallbarhetsportalen>
- Så bidrar Svenska kyrkan till Agenda 2030
www.svenskakyrkan.se/agenda2030
- Sensus
www.sensus.se
- Världsnaturfonden
www.wwf.se
- Globala målen
www.globalamalen.se
- Biskopsbrevet
www.svenskakyrkan.se/biskopsbrev

